

Կիրիկիս Վեհափառ Կաթողիկոսը 19 եպիսկոպոսներ անուն մի ցանկ կարգաց և այդ ցանկից դադարին քիմարկությամբ 110 քիմով ընտրվեց Ամենապատիվ Տ. Գեփորգ արքեպիսկոպոսը՝ Աղզընտեր Տեղակալը Ամենայն Հայոց Հայրապետության։ Սա մաքուր և անխաղախ ընտրություն էր։ Նորընտիր Վեհափառ Հայրապետը էր Տեղակալության օրերին ցույց տվեց խելացի, խոհեմ, լրջահայաց և զգուշավոր զոր-

ծունեություն։ Ձեռք տարակուսում, որ նույն աշխուրջ և խոհեմ քաղաքականությունը կշարունակի իր դահակալության երկար տարիներին։

Թող Տեղը դրացին և պահե համերաժը՝ երկայն ավուր ի փառս և ի պատիվ Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցվո։

ԿԱՐԱՊԵՏ ավագ քահ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

1945 թ.

Ս. Էջմիածին

ՀՈՒՋԻՉ ՏՊԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Զրույց արտասահմանյան հայերի պատգամավորությունների և ներկայացուցիչների հետ)

Երևանից մեկնելուց առաջ Հայ Եկեղեցական Ժողովի մասնակից արտասահմանյան հայերի պատգամավորությունների ներկայացուցիչները Սովետական Հայաստանից ստացած իրենց պապավորությունները հաղորդեցին Հայկական Հեռադրական Գործակալության թղթակցին։

Սեբերկահայերի պատգամավորության ներկայացուցիչ Գ. Սեյանն ասաց.

«Մենք այցելեցինք Երևանի դիտական, կուրտուրական և դեղարվեստական հաստատությունները, մենք եղանք սովետներում ու կոլտոգներում, օպերայի, օպերետայի, դրամատիկական, պատանի և անդլիսատեսի թատրոններում, տեսանք հայկական երգի ու պարի, պետական ջաղի, երաժշտական դպրոցների սովորողներին սքանչելի վարպետությունը, ինչպես նաև Հայաստանի Կրթոստուգիայի հոյակապ արտադրությունները, որոնց թվում անմրցելի «Դավիթ Բեկ» կինոնկարը, հայրենասիրական վեժն ներշնչումների աղբյուրը։ Մենք հնարավորություն ունեցանք մանրամասն ծանոթանալ արդյունաբերության, դուրստանտեսության, մշակույթի և առողջապահության, դարմանահրաշ վերելքը պատկերող թվերի հետ, որոնք ամբողջաբան մեր ապավորությունները։

Մենք բախտավոր և բազմաբախտ ականառ տեսներն եղանք Հովհաննիսյան Մեծ Ռեուլցիայի ծնունդ մեր աղջային պանծալի վերածնունդին։

Մենք ականատեսներ եղանք այն անժրտեսի փառսի, թե մեր Ժողովրդի կյանքում

ինչպիսի հրաշքներ են դործել Ստալինյան Կոնստիտուցիան, ամենադեմոկրատականը աշխարհի բոլոր հիմնական օրենքների մեջ, լինին յանդուստրիան աղջային քաղաքականությունը աղբյուրություններին կնճռոտ խնդրի՝ մեր ժամանակներին Գորդյան հանդույցի լուծման այդ ոսկեղեն բանալին։

Այդ բոլորի համար մենք պարտական ենք ժողովուրդներին աղաատարարին և այս Ժողովրդի անփոխարինելի բարեկամ դերադույն դրամավար Իոսիֆ Վիստարիտովիչ ՍՏԱԼԻՆԻՆ։ Ստալինյան արևի տակ, որ մաքրամուտ չունի, Սովետական Հայաստանը կանի և կբարգավաճի։

Ծրանխայտ մալրող հայերի պատգամավորության ղեկավարներ աղջային ճակատի նախագահ Ա. Մարտարյանը և աղջային ճակատի քարտուղար Մ. Ասատուրյանը ասացին հետևյալը.

«Մեզ հայտնի էր Հայաստանի նախադրվածական պիեժը։ Մեր երկրում կային աղքատություն և ավերակներ։ Բայց այսօր սովետական հասարակարգի շնորհիվ մեր Ժողովուրդն արդեն ունի պետականություն ըստ ըստ բոլոր ըզուրեղ խնամով։ Մշակույթի այն վայրերը, որ մենք այցելեցինք, պարզապես հիացմունք պատանեցին մեզ։ Անչափ կերպարանափոխվել է մեր հայրենիքի դիմագիծը։ Ստեղծարար մեծ աշխատանք է կատարված մեր Ժողովրդի բարեկեցությունը բարձրացնելու համար։ Ձեռք են բերված հանդուսժություններ, որոնք յուրահատուկ են բազմադարյան պետականություն ունեցող Ժողո-

վորդները: Մասնավորապես մեր ուշադրությունը դրափեց մեր ժողովրդի մշակութային բարձր մակարդակը: Սովետական Հայաստանի թաղերն ու կիսն կալոդ են մրցել նվիրաբերական շատ ժողովուրդների նման Հաստատությունների հետ: Բոլոր այն երաժշտական ելույթները, որոնց մենք հաճույք ունեցանք ներկա դառնալու, մեզ պարզապես խանդավառեցին: Մեր ժողովուրդը ճրագը փոխարինել է էլեկտրական լույսով, իսկ դաշտերը չուրի փոխարեն հերկում են տրակտորներով: Անջրդի հողերի ոռոգումը, սովխոզների ու կոլխոզների բարեկեցությունը արդյունք են սովետական կառավարության անխնայ աշխատանքի: Այս բոլորը կարելի եղավ իրականացնել սովետական իշխանության շնորհիվ, ուստի մեծ ժողովրդի մեծ աշակերտության և սովետական ռեսպուբլիկաների կղերայական համադրածակցության շնորհիվ: Մենք դո՛ւնակուլության արձանագրում ենք և այն, որ մեր ժողովուրդը պատվաբեր տեղ է զբաղել Փաշիգի ու խավարածղուլության դեմ մղած Հայրենական պատերազմում:

Մենք, արտասահմանի հայերս, անասահմանորեն երախտապարտ ենք մեր հայրենիքին՝ Սովետական Հայաստանին, նրա աշխատավորությանը, ինտելլեկտուալին, նրա հայրենասեր կառավարությանը:

Մի քանի ամիսից հետո մեր սիրելի հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը կնշխիր 25-ամյակը, որի ընթացքում նա բարձր է պահել սովետական հայրենիքի դրոշմը, հաղթանակների ու նվաճումների դրոշմը:

Միայն առթիվ մենք չենք կարող մեր խորին երախտագիտության դրացմունքը չհայտնել սովետական պետության դեկավար և սովետական ժողովուրդների մեծ հաղթանակների կադրակերպիչ, մեր ժողովրդի լավագույն բարեկամ մեծ դորափար ՄՍՄԻՆԻՆ:

Իբրանանում ապրող հայերի պատգամաբերության ներկայացուցիչ Ծ. Էլեգյանն ասաց.

«Ծանականում եմ իմ խորը զգացմունքները և հիացմունքը հայտնել այն ապավորությունների առթիվ, որոնք ես ու իմ ընկերները ստացանք Սովետական Հայաստանի այցելելու ժամանակ: 25 տարվա ընթացքում մեր հայրենիքը՝ Սովետական Հայաստանը նվաճել է այնպիսի բարձունքներ, որոնց պատմության մեջ չէին ժողովուրդների է վիճակվել հասնել: Հայ ժո-

ղովուրդը վերածնել է շատ դարերի ընթացքում կորցրած իր պետականությունը: Հայ ժողովրդի հինավուրց կույտության սովետական հասարակարդում ոչ միայն պահպանվել, այլև անասխրնթաց ծաղիկման է հասել: Երկրի տնտեսությունը կառուցված է ամուր հիմքի վրա, արժանապես փոխվել է հայ դարվի դեմքը: Հողադուրծությունը կառուցված է դիտական առաջավոր հիմքի վրա, իսկ կոլխոզային կարգը նախանձնի վիճակ է ստեղծել սովետական դյուղացիության համար:

«25 տարվա ընթացքում փոխվել է նաև հայրենիքում ապրող հայ ժողովրդի դեմքը, որը ձեռք է բերել իր պետականությունն ունեցող ժողովրդին յուրահատուկ հպարտություն: Սովետական Հայաստանի նոր, երկտասարդ սերնդին անձանոթ է լեյալ, անպաշտպան և անապաստան տաճարի զղացումը, որը յուրահատուկ է արտասահմանի հայության երիտասարդությանը, ինչպես նաև անձանոթ են ամենօրյա կենցաղային հոգսերի զժվարությունները: Սովետական Հայաստանի երիտասարդ սերնդը, որտեղ մենք երջանկություն ունեցանք ապրելու երեք շարաթ, — ի է բարձր հպարտության զգացմունքով իր հայրենիքի համար, նա իրեն դրում է հայրենիքի մեծ ինսարարության և վերածնության մասնակիցը, ժողովրդի կուլտուրայի վերելքի մասնակիցը: Վերջապես, այդ սերունդը իրեն դրում է այդ երկրի տերը, որովհետև նա ըստ արժանիության պաշտպանեց 25-ամյա մեծ նվաճումները, որոնք ձեռք են բերվել ծանր զոհաբերությունների զնով:

Միայն իր հայրենիքը սիրող արտասահմանյան հայության ներկայացուցիչներից մեկը, ես լի եմ մեծ երախտագիտության զգացմունքով այն բոլորի համար, ինչ որ ես տեսա, լսեցի և ապրեցի Սովետական Հայաստանի և նրա մայրաքաղաք Հեմադ երևանի թանկագին իրականության մեջ, և հատկապես նրա համար, որ Սովետական Հայաստանում ապրող հայերն անմասնապից չեն մնում արտասահմանյան հայության բախտի նկատմամբ, որ նրանք լրջորեն մտահոգված են նրա ապագայով:

Հեռանալով Սովետական Հայաստանից, մենք մեզ հետ տանում ենք մեծ հավատի զգացմունք մեր ժողովրդի ապագայի նրկատմամբ, որովհետև այստեղ մեր տեսած ամենայն գեղեցիկը վիճվում է, որ նրա ապագան էլ այնքի դեղեցիկ կլինի: Մենք

սրբազան պարագ ենք համարում մեր անսահման երախտագիտությունը հայրենիքի ճակատ ու ստրկացված ժողովուրդների փրկության փարոսին՝ հանձարեղ ՍՍԱԼԻՆԻՆ, որին մենք բոլոր պարտական ենք մեր մայր-հայրենիքի վերածնության և ծաղկման համար, մենք լի ենք մեծ երախտագիտության զգացմունքով դեպի ազնիվ ու մեծ ունի ժողովուրդը, որը եղել է և մնում է մեր ժողովրդի պաշտպանը և մեծ բարեկամը: Մենք մեր շնորհակալությունն ենք հայտնում Մոսկտական Հարապարտության շարժումը, որը մեզ հույս տալիս է մեր հայրենիքի վերածնության և մեր հայրենիքի աշխարհային միասնության համար:

Ռուսիայում ապրող հայերի պաշտպանությունը հայրենիքի և հայրենիքի ներկայացուցիչ ղեկավար Ա. Տիրացյանն առաջ է մեր հավերժ

սիրելի հայրենիքի մեկնում ենք ամենալավագույն տալիքություններով, որովհետև այն բոլորը, ինչ որ անհանգիստ է լինում, դերացում են մեր բոլոր սպասումները: Այսօր մենք Ռուսիայում ենք մեկնում խորին համոզմունքով, որ այլևս ոչ մի բան չի մնացել չի կանգնեցնելու հայերի հայրենիքի անսխալ և անհաղաթ հաղթանակի վերաբերյալ, որովհետև այդ վերջը կատարվում է սրբազան արարությունը և գտնվում է հաստատ մեղքերում:

Մենք հպարտ ենք մեր ստացած տալիքություններով և հույս ունենք, որ մեզ հետ միասին նաև արտասահմանյան ամբողջ հայությունը շատ շուտով կկարողանա հավաքվել հայրենիքի հովանու տակ:

(«Մոսկ. Հայաստան», 6 հուլիսի, 1945 թ., 134 (7387)):

(ՀՀԳ)

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ՀՅՈՒՐԵՐԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ս. թ. հուլիսի 3-ին Երևանի օդանավակայանից հատուկ ինքնաթիռներով դեպի Քեհրան և Սոֆիա մեկնեցին Ռուսիայի, Բուլղարիայի, Իրանի, Թուրքիայի, Հունաստանի, Լիբանանի, Սիրիայի, Պաղեստինի, Եգիպտոսի և Ամերիկայի պատգամավորներն ու հյուրերը:

Երևանի օդանավակայանից թռչելուց առաջ Հայ Եկեղեցական ժողովի պատգամավորները և հյուրերը հեռագիր ուղարկեցին Մոսկտական Միության Գեներալիտետին Մեծ ՍՍԱԼԻՆԻՆ, որով շնորհակալու-

թյան և երախտագիտության զգացմունք են հայտնում սիրելի հայրենիքը այցելելու հարապարտության և ցույց տրված հյուրընկալության համար:

Շնորհակալության հեռագրեր ուղարկեցին նաև Հայկական ՍՍՌ Գերագույն Սովետի Նախագահության Նախագահ ընկ. Մ. Պապյանին և Ծայրագույն Պատրիարք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գեղորդ Զին:

(«Մոսկ. Հայաստան», 6 հուլիսի, 1945 թ., № 134 (7387))

